(א) ורב פפא אמר איצטריך ס"ד אמינא הני מילי בעירובי חצירות אבל בעירובי תחומין אימא לא צריכא ומנא תימרא דשני לן בין עירובי חצירות לעירובי תחומין [א]דתנן א"ר יהודה במה דברים אמורים בעירובי תחומין אבל בעירובי חצירות מערבין בין לדעת ובין שלא לדעת שזכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לאדם אלא בפניו רב אשי אמר איצטריך ס"ד אמינא הני מילי בשיורי עירוב אבל בתחילת עירוב אימא לא ומנא תימרא דשני לן בין שיורי עירוב לתחילת עירוב [ב]דתנן א"ר יוסי במה דברים אמורים בתחילת עירוב אבל בשיורי עירוב אפילו כל שהוא ולא אמרו לערב חצירות אלא כדי שלא לשכח תורת עירוב מן התינוקות רבי יעקב ורבי זריקא א] אמרו [ג]הלכה כרבי עקיבא מחבירו וכרבי יוסי מחבריו [ד]וכרבי מחבירו למאי הלכתא [ה]רבי אסי אמר הלכה ורבי חייא בר אבא אמר מטין ור' יוסי בר' חנינא אמר נראין כלשון הזה א"ר יעקב בר אידי [ו]אמר ר' יוחנן [ז]ר' מאיר ור' יהודה הלכה כרבי יהודה רבי יהודה ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי ואצ"ל [ח]ר"מ ור' יוסי הלכה כרבי יוסי השתא במקום רבי יהודה ליתא במקום רבי יוסי מיבעיא אמר רב אסי אף אני לומד רבי יוסי ור' שמעון הלכה כרבי יוסי דאמר רבי אבא אמר רבי יוחנן [ט]רבי יהודה ורבי שמעון הלכה כר' יהודה השתא במקום רבי יהודה ליתא במקום רבי יוסי מיבעיא איבעיא להו ר"מ ור"ש מאי תיקו אמר רב משרשיא ליתנהו להני כללי מנא ליה לרב משרשיא הא אילימא מהא דתנן [י]ר"ש אומר למה הדבר דומה לג' חצירות הפתוחות זו לזו ופתוחות לרשות הרבים עירבו שתים החיצונות עם האמצעית היא מותרת עמהן והן מותרות עמה ושתים החיצונות אסורות זו עם זו [כ]ואמר רב חמא בר גוריא אמר רב הלכה כרבי שמעון ומאן פליג עליה רבי יהודה והא אמרת רבי יהודה ורבי שמעון הלכה כרבי יהודה אלא לאו ש"מ ליתנהו ומאי קושיא דילמא היכא דאיתמר איתמר היכא דלא איתמר לא איתמר אלא מהא [ל]דתנן עיר של יחיד ונעשית של רבים מערבין את כולה של רבים ונעשית של יחיד אין מערבין את כולה אלא אם כן עושה חוצה לה (ב) כעיר חדשה שביהודה שיש בה חמשים דיורין דברי רבי יהודה רבי שמעון אומר

שלש

ה"ג רב פפא אמר איצטריך. ולעיל קאי אדרבי יהושע בן לוי איצטריך ליה למימר הלכה כרבי יוחנן (ג) ואע"ג דאמר הלכה כדברי המיקל בעירוב: **אבל בעירובי תחומין לא כו'.** והא דרבי יוחנן בן נורי באיסור תחומין קאי: **א"ר יהודה כו'.** לקמן בפרק חלון (פא:): **כד"א.** דאין מערבין לו לאדם אלא לדעתו שנתרצה: **בעירובי תחומין.** דשמא חוב לו להפסיד אלפים למזרח על מנת להשתכר אלפים למערב: **עירובי חצירות.** אין שם הפסד אלא ריוח: **הני מילי.** דהלכה כמיקל בעירובי חצירות: **בשיורי עירוב.** שהניח עירוב במקום המשתמר לכמה שבתות ונתמעט האוכל משיעור ב' סעודות מקילין ביה לאכשורי: **אבל.** במחלוקת של תחילת עירוב לא ניזיל בתר מיקל והא דרבי יוחנן בן נורי כתחילת עירוב דמי: **כד"א.** דצריך שיעור לעירובי חצירות או מזון שתי סעודות בין כולן או כגרוגרת לכל אחד בתחילת עירוב: **כל שהוא.** לכל אחד: **ולא אמרו לערב בחצירות אלא שלא לשכח את התינוקות.** שלא לשכח תורת עירוב מדורות הבאין אבל עיקר עירוב בתחומין הוא: **הלכה כרבי עקיבא מחברו.** בכל דוכתא: **למאי הלכתא.** לענין מה נאמרה שמועה זו שפסקו הלכה סתם בכל מקומות יש לסמוך עליה להורות הלכה למעשה כן או דלאו מסברא בעלמא קאמרי כן אבל (ד) הלכתא מכללא לא סמכינן עליה למילף: **רבי אסי אמר הלכה.** ממש קאמרי רבי יעקב ורבי זריקא למיגמר מעשה מיניה ומיעבד כר' עקיבא היכא דיחיד פליג עליה וכר' יוסי אפי' במקום רבים: **מטין.** רבי יעקב ור' זריקא לאו הלכה ממש פסקי אלא מטין ההוראה אחר רבי יוסי ואפי' במקום רבים דאורויי מורינן לאדם יחיד לעשות כרבי יוסי אבל מדרש בפירקי ברבים לא דרשינן: **נראין.** אורויי לא מורינן ואם עשה כרבי יוסי לא מהדרי' עובדא: **כלשון הזה אמר ר' יעקב בר אידי.** כי האי לישנא דאיתמר הך דרבי יעקב ורבי זריקא איתמר נמי הך דרבי יעקב בר אידי למר הלכה ולמר מטין ולמר נראין: **להני כללי.** דכללינן לעיל פלוני ופלוני הלכה כפלוני בכל מקום אלא היכא דמסתבר כמר הלכתא כוותיה והיכא דמסתבר בדוכתא אחריתי כאידך עבדינן כוותיה: **למה הדבר דומה.** מתניתין היא (לעיל דף מה:): **היא מותרת עמהן.** ופליגי רבנן עליה בברייתא ואמרי שלשתן אסורות: **מאן פליג עליה רבי יהודה.** דהוא הוי סתם בר פלוגתיה. ל"א מאן פליג עליה רבי יהודה דהוא איירי לעיל מינה רבי יהודה אומר לאיזה רוח שירצה ועלה תני היו שנים מקצת כו' אמר ר"ש למה הדבר דומה ואמרינן(ז) דהכי קאמר להו רבי שמעון לרבנן מכדי למה הדבר דומה כו' מאי שנא התם דפליגיתו עלי(מ). אלמא הנך רבנן דאיירי לעיל מינה בד' אמות דשביתה איפלוג נמי בחצירות: **היכא דאיתמר.** בהדיא הלכה כרבי שמעון איתמר וכי כיילינן רבי יהודה ור"ש הלכה כרבי יהודה להיכא דלא איתמר הלכתא לא כמר ולא כמר:

שלש

עד דנפקי יומא טבא כולהו אבל יומא בתרא דרבנן מסלק סליק למנין ז' אבל אבילות לא נהיג ביה כלל אבל שכיב שכיבא בי"ט שני של י"ט אחרון כיון דעיקר אבילות יום ראשון נהיג ביה אבילות וסליק למנין ז' דהכי אסמכוה רבנן דעיקר אבילות יום ראשון הוא דכתיב ואכלתי חטאת היום היום אסור ולמחר מותר וכתיב ואחריתה כיום מר וכיון דיום ראשון דאבילות דאורייתא ויום טוב אחרון ספיקא דרבנן אתי עשה ודאי דאורייתא דיחיד וחייל על עשה ספק דרבים דרבנן והא דאמרינן בכתובות (דף ד.) מכניסין את המת לחדר ונוהג ז' ימי המשתה ואחר כך נוהג ז' ימי אבילות אלמא דלא דמי יומא קמא דאבילות מועד דרבנן שמא מועד דחתן עדיף טפי:

ואין חבין לאדם שלא בפניו. וא"ת והיכי מוכח מהכא דעירובי תחומין חמירי הלא אין הטעם תלוי בחומר אלא משום דאין חבין לאדם שלא בפניו ויש לומר מ"מ מוכח שפיר דחמירי טפי דאפילו ידעינן גבי עירובי תחומין דלמחר דעתו לילך באותו צד אפי' הכי כיון דאיכא קצת חוב שמפסיד במה שאינו יכול לילך לצד אחר אם ירצה לא הוי עירוב ובעירובי חצירות אע"ג דאיכא קצת נמי חובה שמערבין בפת שלו שלא מדעתו כדאמר בפ' חלון (לקמן דף פ.) אחד מבני מבוי שרגיל להשתתף באין בני אדם(י) ונוטלין הימנו שיתופו בע"כ וצריך שימחול להם פתן אם ירצו לאכול כדאמר בהדר (לקמן ד' סח.) כיון דאי בעי ליה מיגזי ולא יהיבנא בטל שיתוף והיינו משום דחמירי טפי: **שלא** לשכח תורת עירוב מן התינוקות. פ"ה אבל עיקר עירוב בתחומין הוא ומשנה היא זו לקמן בפרק חלון (דף פ:) וכן פירש הקונט' בענין אחר ולא אמרו לערב בחצירות לאחר שנשתתפו אלא שלא לשכח תורת עירובי חצירות מן התינוקות מדורות הבאין הלכך מקילין ביה בשיורי עירוב והכי משמע דתניא לקמן בפרק הדר (דף עא:) מערבין בחצירות ומשתתפין במבוי שלא לשכח תורת עירוב מן התינוקות ולר"י נראה דפי' דהכא עיקר דההיא דפרק חלון לא איירי כלל בעירובי חצירות אלא אשיתופי מבואות קאי דקתני רישא כיצד משתתפין כו' ולמה אמרו לערב בחצירות היינו פירוש אשיתופי מבואות וקרי שיתוף מבוי עירובי חצירות בכמה דוכתי: **כרבי** יוסי מחביריו. והא דאמר לקמן (דף מז.) אמר ר' יוחנן הלכה כר' יוסי מכלל דיחידאה פליג עליה אתיא כר' יעקב בר אידי(ס): **רבי** אסי אמר הלכה. פ"ה ודרשינן בפירקא ומ"ד מטין מורינן ולא דרשינן בפירקא ונראין היינו דאי עביד הכי לא מהדרינן עובדא אבל לא מורינן וקשה לפירושו דאפי' לא איתמר נראין לא מהדרינן עובדא כיון דלא איתמר הלכתא לא כמר ולא כמר לכן נראה לי דהלכה דאי עביד כאידך מהדרינן ומטין אורויי נמי אורינן ואם בא למיעבד עובדא כאידך מחינן בידיה ומיהו אי עביד עובדא לא מהדרינן ונראין מורין ואי בעי למעבד כאידך לא מחינן בידיה וכן משמע בפרק הכותב (כתובות פד.) גבי דנו דייני כר' טרפון וא"ת אדרבה ביש נוחלין (ב"ב דף קכד:) משמע דלמ"ד מטין היינו דיעבד מטין כהני תנאי אבל לכתחלה עבדינן כאידך גבי בכור נוטל פי שנים בשבח ששבחו נכסים לאחר מיתת אביו דאמר רבא הלכתא אסור לעשות כדברי רבי ואם עשה עשוי קסבר מטין איתמר וי"ל דמטין דהתם היינו לענין חבריו דפליגי התם רבנן עליה ויש סובר הלכה כרבי מחברו ולא מחבריו דאתמר הלכה כמחבריו ורבא סבר מטין כמחבריו אתמר ולא הלכה כמחבריו:

הכי

רבינו חננאל

ופריק רב פפא לכולהו ואפילו למאי דאקשינן איהו נמי, ואמר איצטריך ר' יהושע למימר הילכתא כר' יוחנן בן נורי אפי' בעירובי תחומין, דאי לא פריש, הוה אמינא כי אמר ר' יהושע בן לוי הילכתא כדברי המיקל בעירובי חצירות, אבל בעירובי תחומין לא. קמ"ל הילכתא כר' יוחנן בן נורי אפילו בעירובי חצירות. ומנא תימרא דשני לן בין עירובי תחומין לעירובי חצירות דלא משמע בהאי והוא הדין להאי. דתנן א"ר יהודה במה דברים אמורים בעירובי תחומין אבל בעירובי חצירות כו'. רב אשי בא לומר איצטריך לומר הלכה כר' יהושע בן נורי, שלא תאמר בשירי העירוב אמר ר' יהושע בן לוי הילכתא כדברי המיקל בעירוב אבל בתחלת [עירוב] אימא לא. קמ"ל הילכתא כר' יוחנן בן נורי, דהוא כמו תחילת העירוב. ר' יעקב ור' זריקה אמרי הילכתא כר' עקיבא מחבירו, וכר' יוסי מחבירו, וכרבי מחבירו. ר' (יוסי) [אסי] אמר הילכתי' אתמר. ר' חייא בר אבא אמר מטין איתמר. ור' יוסי בר' חנינא אמר נראין איתמר. א"ר יעקב בר אידי משום ר' יוחנן ר' מאיר ור' יהודה הלכה כר' יהודה. ר' יהוד' ור' יוסי הילכתא כר' יוסי, וכל שכן ר"מ ור' יוסי הילכתא כר' יוסי. ור' אבא אמר רבי יוחנן ר' יהוד' ור"ש הילכתא כר' יהוד'. אמר רב אשי ר' יוסי ור' שמעון הלכה כר' יוסי. איבעיא להו ר' מאיר ור' שמעון הילכתא כמאן, תיקו. בא רב משרשיא לדחות דברי ר' אבא שאמר משמיה דר' יוחנן, ואמר ליתנהו להני כללי, מדתנן אמר ר' שמעון למה הדבר דומה לג' חצירות הפתוחות זו לזו ופתוחות לרשות הרבים ועירבו שתיהן עם האמצעית כו'. ואמר רב[א] הלכה כר' שמעון. מאן פליג עליה ר' יהוד'. והא"ר יוחנן ר' יהוד' ור' שמעון הלכה כר' יהוד'. [ומאי קושיא] היכא דלא איתמר עלה בפירוש הלכה (כר' שמעון) [כר"י] אבל היכא דאיתמר לא א"ר יוחנן. ואקשינן נמי מיהא דתנן ר' שמעון אומר

מסורת הש"ס

א) [לקמן פ: פא: נב.], ב) לקמן פ., ג) [כתובות פד:], ד) [פסחים כז. כתובות כא. נא. ב"ב קכד:], ה) ברכות לג., ו) [לקמן נב. כתובות פ:], ז) [סנהדרין ס.], ח) [נדה כו. בכורות יח.], ט) [לעיל מה:], י) [לקמן מט: פ.], כ) לקמן נט., ל) [לקמן מח.], מ) בס"א: עלי, נ) [בתוס' הרא"ש: המגרין], ס) [וע' תוס' לקמן פג: ד"ה בפתח],

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' רב פפא כצ"ל ותיבת ו' נמחק: (ב) שם עיר חדשה כך שמה חדשה. ע"ל דף ס ע"א: (ג) רש"י ד"ה ה"ג רב פפא וכו' הלכה כרבי יוחנן בן נורי ואע"ג: (ד) ד"ה למאי הלכתא וכו' קאמרי כן אבל לא סמכינן עליה למילף הלכתא מכללא הס"ד:

◆

גליון הש"ס

גמ' אר"י ר"מ ור"י הלכה כר"י. עי' זבחים דף ו ע"א תוס' ד"ה אחד:

◆

הגהות מהר"י לנדא

א] גמ' אמרו הלכה כרבי עקיבא מחברו וכו'. עי' בתוי"ט בפ"ג דכלים משנה ג מ"ש בשם מהרי"ק:

◆

מוסף רש"י

במה דברים אמורים. לצריך דעת, בעירובי תחומין. שמא אין נוח לו לקנות כאן כדי להפסיד לרוח שכנגדה (לקמן פ.) חוב הוא לו שמפסיד לצד האחר (לקמן פא.) **אבל בעירובי חצרות.** לעולם היא זכות לכן (לקמן צה.). **הלכה כר' מחבירו.** במקום יחיד, מחבריו. במקום רבים (פסחים כז.). **מטין.** מטין ההוראה לכתחילה אחר ר"מ, ומיהו אי עביד כאידך לא מהדרינן עובדא (כתובות פד:). **עיר של יחיד.** שלא היו נכנסין בה תמיד ס' רבוא של בני אדם ולא חשיבא רה"ר, דלא דמיא לדגלי מדבר, ונעשית של רבים. שנתוספו בה דיורין או נקבעו בה שווקים. מערבין את כולה. כבתחלה ואין מבואותיה צריכין תיקון שהרי היא כחצר אחת, וכגון שאין בה רה"ר גמורה של ט"ז אמה, ואם יש בה מפרש בגמרא תקנתא לרה"ר שבתוכה (לקמן נט.). **של רבים** ונעשית של יחיד. רבותא אשמועינן דאע"ג דנעשית של יחיד אין מערבין את כולה הואיל ותחלתה של רבים, דדלמא הדרה ומתעבדא של רבים ואתו לערובה כולה. ואסור לערב עיר של רבים בלא שיור, ואע"ג דאין בה רה"ר גמורה, שלא תשתכח תורת רה"ר, והואיל שיור הוי היכרא דטעמא משום עירוב הוא (שם). **אלא אם כן** עושה חוצה לה. שיור שלא עירבו עם שאר העיר אלא לבדן (שם). כעיר חדשה. כך שמה (שם) דהיינו עיר ששמה חדשה, כדכתיב (יהושע טו) צנן וחדשה (קדושין עו.).